

ČAJ

Pro chvíle pohody

LISTOPAD 2008

Časopis Autorů Jičínska

MINUTA

Zase jsme zestárli a já bych
nerada

počítala kuličky v důlku po další z partií

Jen předčasně (mi kočka hraje prim) na klíně
z odřených myšek na klíč

Zase jsme za stěnou a těch chyb se
jen chyb.

Hana Šustková

26

Vážení čtenáři,

listopad je podle mého názoru smutný měsíc, a tak jsem se rozhodl, aby nebyl jen smutný, věnovat tento ČAJ trojici mladých a talentovaných autorek. Již náš host, Hana Šustková, mimochodem autorka oceněná před časem i na Řehečské slepici, je osobnost nejen v literární oblasti, jak nám prozradila ve svém představení (fyzika a poezie, jak se to rýmuje?).

Další dvě autorky patří do houfu autorek LiSu, Eva Srbová je čerstvě vylíhlá členka, ale ukázky z její tvorby dokazují, že vůbec není žádný literární začátečník, právě naopak. A Ilona Pluhařová zase dokazuje, že není jen autorkou podařených pohádek o skřítku Stulíkovi, ale že její záběr je mnohem širší.

Trojlistku mladých autorek držím palce a budu se těšit na jejich další příspěvky.

*Tak dobrou chuť, vlastně DOBRÉ
POČTENÍ!*

Váš Václav Franc

OBSAH ČÍSLA:

Hana ŠUSTKOVÁ

- Poezie (3 - 7)
- Víla z písku (8 – 9)

Ilona PLUHAŘOVÁ

- Velké kouzlo malé knížky
- (10-11)

Eva SRBOVÁ

- Poetická Eva Srbová (11-14)
- Hej, Slované (15-16)

HOST ČAJE:

Hana Šustková – Jsem aktivní v literatuře již od svých třinácti let, mým největším těžištěm parket literárních soutěží a publikace v tiskovinách (za rok získám do 30 cen v rozličných oborech tvorby, nejčastěji však díky poezii; nejčerstvěji mám radost z úspěchu v mezinárodních soutěžích v Rakousku a v Krasnojarsku či publikaci povídek v knize nakladatelství IFP), dále publikace knižní - např.: sborníky literárních soutěží, účast na publikaci v: Pes se zavřenýma očima, Jezero uprostřed času, Můry v bodláčí (Nakl. Jana Drdy), Len kvete modře (Úpice), Na věky věků (Brno), Stíny věcí (Trifid), Ein Teddy aus alten Tagen (Verlag Steinmeier), Literatur ueberwindet Grenzen VIII a IX(Verlag Perplex), Der Jahr des Gedichts 2008 (Bretano-Gesellschaft), na loňský podzim jsem debutovala se svou první sbírkou u nakladatelství Alfa-Omega Zá(zrak)zemí a byla jsem publikována v místních tiskovinách v USA a v Rusku. Kromě toho jsem aktivní i v oblasti umělecké fotografie, jako poslední bych jmenovala např. publikaci v magazínu Sein und Werden (UK).

Kromě psaní se aktivně věnuji ještě přírodním vědám, chystáme se na IYPT, Mezinárodní turnaj mladých fyziků, studuji Talnet - online, věnuji se projektům v oblasti fyzikálních vlastností vody a připravuji práci na toto téma, aktuálně ještě studujeme kaye effect. Mám ráda všechny souvislosti s jazyky, a to jak v těchto přírodních vědách (biologie, chemie atd.), tak i v jazycích různých, jež se velmi ráda učím.

Navštěvuji Gymnázium Trutnov, mou milovanou školu, již budu navštěvovat letos už naposledy a jež mě tak báječně připravuje a dává prostor nejen v literatuře a fyzice, ale také jako všem našim studentům na osobním poli. S maturitou tak zakončím něco, co mi nadlouho utkví v paměti.

Mám ráda zvířátka a přírodu, jezdím na kole či chodíme na procházky do lesa. Je to tichý společník plný překvapení. Myslím, že kromě čtení knih a dlouhých rozhovorů s přáteli jsou takové lesní cesty opravdu tou nejlepší inspirací.

POEZIE HANY ŠUSTKOVÉ

Dál-nic

Jedou a na brzdy chladicí tepny
Mávnu
Dvakrát
(Nic nového už nemůže přijít)
řekne spolujezdec dámě a otevře zadní dveře

Adopce manžela

Schováme trní pod lavicí
Sedíme Naproti kamínka
Hoří to Hoříme Vezmeš lžíci
- vařivá maminka

Takhle to

Zachránce

Zavírám oči před kuchyní
Projdu tak celým pokojem
Už je to naplnoplnozlodějino
Už je to dávno milý můj už je to dávno

Katedrální čas

Už zvoní
Tygrům na jazyku
maličká má se plazí pokojem
Už zvoní
Nebím bez zvoníků
maličká má hlavičku otáčí
Pane na nebi, už zvoní
a já nestihla ani vyprat

Věž

Visela vysoko navěky
Zdála se (pevná a čistá)
Zdi už zchátralé našimi doteky
Z památky vyrostly v chrám
Dávno jsem kolem ní chodila
Tys mi tam natrhal jahod
Dělník ji nastříkal do bíla
Kde jsme? Čekám tě zase Tam
Ta věž patřila kostelu
Rameny střechy ji objímal
Než si zas dnes večer ustelu
Zase jim polibek před nocí dám

Nevěsta

Jsme plni denní citlivosti
Trápí nás svými důkazy
Mrazí mě z toho v dřeni kostí
A kde jsou sliby? Tobě snad neschází?

Matfyzáci na lavici

Kapitán stěny rozbil ty tečny kapilár
(nasajme vodu, jak jenom teče a stoupá)
Náčelník střechy načal ty Gaussovy roviny
((tys tu byl včera, jak jsme jen nevinný
a jak já jsem jak jsem jen hloupá))

Pa-ne!

Tohle mi milý
můj neschází
Že na mě nehledí jak na koně od sazí
Že si mě maluješ na zdi před pokojem
Že si mě nepletou s kyticí do vázy
Mám pohár plný přemítání
Kdo u mě stojí a kdo se mi straní

V ledu na Štědrý den

Jihlava je bez kamení
Čestně si přijde pro tebe
Dnešní noc se anděl žení

Brzo si tě odvede

Zaseli jsme

Když jedeme tak daleko a silnice mají na krajíčku
barvy co jim kdysi malovali
Před sebou listí tlačme za námi se sype
z aleje

Kačenko
Husičko
Máš bílé tělíčko v peří obalené
Ty nespadneš mi že ne?

Zůstanem na věčné časy
tam, kde putujou hlasy

Na traverzách

Chodili jsme kolem kaše
(stála na stole
zapadaná vločkami a naší duší)

Mluvme!

Tiše se dívali a ona chladla
Tys mě pak pozval do divadla

Přece je

Moje milá z myslivny
chování má podivný
nakrmí si srnku, prase
- a co za to? Nezeptá se!

Myšantropy

Moje matka byla
docela plachá
tolik řekla, sotva si stáhla podkolenky
teď si tak sedí na lavici a šněruje zuté boty

Od čtyř

Lesklý mince z ledu na tyčích
to je naše stanice bus přímo pod školkou
-se mnou vždycky
vždycky chtěli navázat řeč malý kluci
-se mnou starší ženy, co chránily divokou zvěř v lesích
topily se jim v očích
skákaly ze skal do ryb
od čtyř nám to zase začne -
pak na hodinu vypadneme z práce

P(letím)

Jsem tvou nadějí
na vále mouky, vejce a srdce v plechu
Jsem tvou iluzí
pod horkým, sladkým a z voňavých dechů
palička trouba mě miluje

Jsme já a tvoje *ruce*
touláš se po Národní
toulej se po rozinkách
jsi nejlepší se srdečným tepem v prstech
kdo mě kdy pletl

miluji tě

dej mi k Ježíšku..! (jedno – zaříznutí – má milá)
píše *tvoje vánočka*

Minuta

Zase jsme zestárli a já bych
nerada počítala kuličky v důlku po další z partií
Jen předčasně (mi kočka hraje prim) na klíně
z odřených myšek na klíč

Zase jsme za stěnou a těch chyb se
jen chyb.

Spolu(žák)

Dáváš mi ruku na záda -
Kdekdo si na ně odkládá

Děti při povodních

Slečna už zas tlačí na dveře!
Pane, napište na stůl vzkaz..!

*(minuli mě ve své důvěře
A poslední Ten v pokoji zhas')*

Třešnička

Dala jsem si práci s malou červenou kandovanou
a lepila nahoru
na hřbet dortu

kocour jen spal a lízal krém

/

*my jsme čekali na zákusek
a tím by v cukrářském sportu byla
kdyby se slepená vůbec neslepila
až tě naplní radostí můj dortový sen*

kdyby se třešnička vůbec neslepila...

Pod ní

Ačkoliv sedává často pod námi
v noci se kočka netoulá jako my
v noci se kochá hvězdami

Mi

včera

Věky věků jsem na ni čekal za oponou
Přišla, když zrovna hráli E-v-i-t-u
Kousla do jablka
Kdo nám dal slunce, pes, kočka? zeptala se přirozeně
a přemýšlela nad Slovany

Mi

do re fa sol ti cho se vkrádalo mezi ohryzek
Ona měla jazyk (ráda) - já miloval Argentinu

ze včera na dnes

Věky věků stáli jsme nad hledištěm
Štěkali psi

Řekni jen

Mi

(do re fa sol) mi nulost nulost milost!

My fa re do jsme la siii sami

z dnes

Věky věků to byly, žes ani nepromluvila
Stále utíkáš před Slovany
(a jazykem, co vynalezli – říkejme mu třeba – č a j)
Já škobrtám za tebou a jeviště pustne
Mi do re kde jsi? Mi fa sol la si rozmažou obrazy
z jazyka na věky věkům pro smích
Cos mi nedokázala... /říct/..?

Přišlas, když zrovna hráli -

VÍLA Z PÍSKU

Hana ŠUSTKOVÁ

Jakmile otevřeli dveře, dostal se sem závan teplého vzduchu a horka od jezera. Jako malá jsem tam chodila a chytala ryby do rukou, babička se smála a děda mi říkal rybářko, ty ses narodila pro všechny ty šupináče, ale já tomu vůbec nerozumím, proč teď jezero nevidím z okna a všechno se tetelí v horku, jako by tu naše moře vůbec nebylo, naše rybářská osada přece stála na pokraji mořského pobřeží a všude pobíhaly výskající děti jako já a všichni se smáli a chodili si hrát s náma, protože ryb bylo dost a slunce tak krásně svítlo. Jenže včera tady byla Jekaterina, Kati, a ta mi říkala, že dneska ryba nebude, táta prej nic neuložil. Nechápala jsem. A teď, když otevřeli ty dveře a horko mě zase úplně sežehlo, vzpomněla jsem si na babiččinu pohádku o horkém království a mrtvých rybičkách, který prý nemohly přežít ubývající jezero, to naše moře až po obzor, jenže já už nejsem malá holka, že jo, všechno je jinak, jenom nemůžu chodit ani hlavou hýbat, můžu ale spoustu jinejch věcí, vážně spoustu, třeba sledovat provazce světla na stropě a poslouchat šplíchající moře...

A když přijde noc, slyším zpívat naše mořský panny, seděj tady kousek od domu na takovém velkém balvanu, nohy smáčejí ve vodě a pak hup, skočej do moře a vylezou sem až zase zítra, při měsíčním světle, smějou se a tahaj se za zelený vlasy – já jsem je viděla, jak to dělaj, natáhnou se po sobě – a měsíční světlo se roztancuje po stropě našeho domku, ve kterým je cejtit spoustu rybiny, my každéj večer totiž máme k večeři každéj jednu rybu a k tomu misku polívky jikernačky, všechno to voní ohněm a všechno je tak čerstvý, já to musím vědět, vždyť to tak táta říká.

„Babi, je všechno v pořádku?“ ozvala se ode dveří nějaká malá holčička a přiběhla ke mně.

Asi mi chce zase potočit hlavou, abych mohla sledovat jiný pruhy světla támhle nad ohništěm, kde babička s dědou každéj večer opékají našich sedm ryb a ohřívají polívku. To máma, ta by mi teď mohla pomoci.

„Chtěla bych se zase podívat na moře,“ řekla jsem tiše, když ke mně ten chlapeček doběhl, nebo snad holčička, já nevím, v obličejí to bylo spálený a kůže samej strup.

Vnučka se rozhlédla po místnosti a zašeptala: „Ale babi, to nejde.“

„Chtěla bych vidět ty noční víly, jak tady každéj večer zpívaj,“ oponovala jsem tiše.

Byla jsem úplně zdravá, jenom jsem se mohla špatně hýbat a i pusou to šlo ztěžka, stejně jsem ale mluvila, představovala si, jak za okýnkem šumí moře, i když to bylo jen hučení písku, a v noci si z té šílené písečné bouře stavěla víly na pláži plné naslouchajících ryb. Ta holka, asi moje sestra, si zakryla oči a vzdychla:

„To nejde, babi, k moři se nedostaneme. A venku je nebezpečno. Od té doby, co seš ochrnutá, jsi přece ještě venku nebyla.“

„Nebyla,“ podotkla jsem taky, docela dotčeně.

„Už budu muset jít. A k večeři budeš mít dneska rybí polívku, babi, nezlob se, ale táta zase nic neuložil.“

A tak jsem se zase několik hodin dívala na ty pruhy světla nahoře na stropě, bylo to docela zábavný, taky to někdy zkuste, když se něco pohnulo tamhle v rohu, byl to takovej ten chlap s hlavou zakrytou, to von tady chodil každéj večer, hned běžel ke mně, hned zas ode mě, vždycky zprava doleva, a chtěl mě zakousnout, ale já jsem se nedala, ještě jsem přece neviděla to moře, no naše krásný aralský moře tady u nás hned za domem, a to voni mě tam brzo vezmou, vždyť mi to babička slíbila, ještě

než vodjela do Jekatěrinburku někde na severu a vzala s sebou i maminku s tatínkem. Zrovna když tech chlap běžel zase kolem mě a cenil zuby, někdo rozrazil dveře a zachránil mě. byla to ta hodná paní, co si říkala moje dcera, a hned rozzála ohniště.

„Dobrý večer, maminko,“ řekla jenom, když nalila trochu vody do misky nad ohněm.

Udělala mi polívku. A mezitím domů přišli všichni ostatní, rozestavěli se kolem stolu a malému chlapečkovi se strupy po celém těle zakručelo v břiše. Maminka ho ale napomenula a hned běžela ke mně, s miskou horký polívky s rybíma hlavama, krmila mě a povídala mi něco pěknýho. Ostatní se na mě koukali a tomu klukovi zase zakručelo v břiše, to je ale hladovec, někde venku si dal pečenou rybu a ještě mi závidí tuhle polívku z týden starých rybích vocasů, co strašně smrdí a chutná jako zkažená. Ale jedla jsem, přece si nebudu stěžovat, že jo, a ta hodná žena, která sem chodí docela často a každý večer mě krmí, se na mě pak usmála a řekla:

„Maminko, napadlo nás, že tě dnes vezmeme k moři.“

„Podívám se na víly!“ zašeptala jsem vysíleně, než jsem polkla další sousto nechutné polívky.

Taky by ji mohla vařit lepší, a s jikrama.

Naložili mě do nějakého lehátka a vynesli ven. Koutkem oka jsem zahlédla nějaký velký žulový kámen, na tom přece sedávají ty víly, ale ono tam nebylo moře, ale jen písek a písek. Přijel takovej zarostlej chlap a naložili mě do nějakýho hroznýho auta, jenže už tam nebylo místo pro ostatní, takže mě nechali tam a běželi za náma, když jsme jeli. Hvězdy na nebi zářily jako drahokamy. A vzduch byl těžký.

Nevím, jak dlouho jsem se koukala na hvězdy, než jsme zastavili, ale určitě to nebylo nic moc, protože mě bolelo břicho po tý polívce a v hlavě mi hučelo.

Nene, to hučelo moře. Naše slany Aralmoře hučelo kousek vode mě, vyložili mě a nesli k němu.

„Babičko, podívej, to je naše moře,“ zašeptala zase ta spálená holčička.

„Kvůli bavlně je o polovinu menší,“ zakřičel ten chlap zarostlej úplně všude proti větru, „a ta chemie, co ta s náma dělá!“

„Všichni potřebujou vodu,“ ozval se asi můj tatínek a objal tu ženu, co mě krmila, kolem pasu, „bez vody tu všichni pomřeme žízní i hlady.“

„Kéž by zase Syrdarja přinášela tolik vody jako kdysi,“ řekl někdo, ale to už mě chytili za bezvládné tělo a nesli přímo k vodě. A já po několika letech pocítila na své kůži zase vodu. Byl to ten nejkrásnější zážitek, co jsem kdy zažila.

Voda byla můj život, a kousek ode mě byly ty víly a zpívaly do noci něco o vodě, živé, tak jako já, a plné krásných ryb.

Jako malá jsem chytala ryby do rukou a babička se smála a děda říkal ty naše rybářko ...

Ilona PLUHAŘOVÁ

... Sluneční paprsky dopoledního slunce dopadají pootevřeným oknem do prostor liduprázdné fakultní knihovny. Majestátně se zde vyjímají tlustá díla německých klasiků, slovníky překladové, gramatické a všelijaké jiné, které přísně shlížejí ze svých výšin na okolní svět a vyvolávají v člověku pocit nicotnosti. Vedle nich se skromně krčí knížky menší, o to však zajímavější. Jsou to různá díla a dílka známých i méně známých autorů, z německých i jiných zemí, všechna ale v němčině. Dlouho se sem zřejmě nedostanu, a tak se o to víc snažím vnímat tuto zvláštní atmosféru. Za poslední roky, měsíce a dny jsem zde strávila obrovskou spoustu času a mohu téměř s jistotou říci, že jsem všechny tyto knihy, které mne tu ze všech stran obklopují, alespoň jednou držela v ruce. Chystám se odejít, ale police s mými oblíbenými prozaickými díly ještě přilákala moji pozornost. Přejíždím rukou po pestrých hřbetech knížek, jež jsou zde velmi pečlivě srovnány, jakoby v přísně organizovaném německém stylu. Najednou moje oči spočinuly na knížce, kterou jsem zde ještě neviděla. Zvědavě se po ní natahuji, abych ji vyprostila ze shluku ostatních knih. „Stefan Zweig – Das Schachspiel“, stojí na obalu. Knížka ještě krásně voní „novotou“, jak se spolužáky u noviniek s oblibou říkávame, a podle výpůjčního lísku ji dosud nikdo nečetl. Zabloukala jsem se do několika stránek, jež byly psány celkem jednoduchou němčinou. „Zajímavá knížka,“ přemýšlím v duchu, „škoda, že jsem ji tu nepotkala dřív.“ Opět jsem chtěla knihu vrátit mezi ostatní. Vtom se za mými zády ozvala knihovnice: „Je úplně nová a dobře se čte. – Vezmete si ji?“ Váhavě jsem na ni pohlédla a odmítavě povídám: „Mám před státnicemi, na čtení nebude čas.“ Vlídna žena se na mne hřejivě usmála. „Jsou to jen krátké povídky, nemusíte to číst najednou. Navíc si tyto knihy teď v červnu půjčuje už jen málokdo, tak ji můžete mít i déle, než je běžné,“ řekla nadšeně. – „Té snad někdo tajně připlácí za to, že přiměje ke čtení každou duši, která se jí připlete do cesty,“ pomyslela jsem si pobaveně. Výpůjční lístek jsem však přece jen vyplnila a podala knihovnici, jíž se ve tváři usadil spokojený výraz.

Z knihovny se ploužím ke koleji, obtěžkána hromadou vědomostí, jež by se měly během následujícího měsíce přestěhovat z přečpaného batohu do mé copaté blondaté hlavy. Popruhy batohu se mi zařezávají do ramen a jeho švy pod každodenní zátěží postupně praskají. „Snad to tak nedopadne i s mou hlavou,“ říkám si unaveně.

Následující dny a týdny jsem zavrtaná jako krtek do knih, sešitů a lejster. Zweigova knížka stojí v polici nad mým psacím stolem, sleduje mé každodenní lopocení nad zákeřnostmi německého jazyka a čeká, až ji ve chvílích krátké relaxace otevřu. Postupně se ztotožňuji s postavou první povídky, v překladu nazvané „Hra v šachy“. Hlavní hrdina byl z blíže nepopsaných důvodů uvězněn v samostatné cele a tu a tam odváděn k výslechům. Při jednom z nich se mu podařilo ukrást knihu o hře v šachy, kterou si odnesl do cely. Tato kniha mu pak pomohla přežít dlouhé dny trávené o samotě ve vězeňské cele a změnila také jeho další život po návratu z vězení.

Stejně tak i já si nyní ve svém studentském pokojíku připadám jako ve vězení, a to ve vězení z pouček, pravidel a jiných nezáživností, jimiž jsem nucena se zabývat. Rovněž můj život připomíná šachovou hru. Každodenní rošády knih na mém stole, logické úvahy o tom, kterou knihu vytáhnout a kterou ještě nechat stát, abych nebyla později sežrána figurou zvanou „absolutní neznalost problému“ a předčasně

neskončila mimo šachovnici – mimo bránu naší vysoké školy. Sama si připadám jako pěšák, který se dostal na bitevním poli už poměrně daleko, ale nad jehož osudem visí i nadále otazník. Ještě dosud mám v živé paměti svoje bývalé kamarády, kteří neprošli přes nástrahy a léčky různých zkoušek, a jako nepotřební pěšáci museli vyklidit pole.

Stále častěji se místo učení začítám, byť s černým svědomím, do příběhů zajímavých hrdinů. Ohromila mě záhadná Leporella, jsem uchválena překvapivými osudy různých žen a soucítím s hrdiny, kteří nevědí, jak dál naložit se svým životem. Ani já si nejsem jistá, co se mnou bude dál, a to hlavně v případě, když neudělám tu prokletou státnici z němčiny. Při pohledu na hory knih pomalu nabývám dojmu, že i kdybych je všechny uměla z paměti, stejně by se snadno dalo najít něco, za co by člověk mohl být vyhozen. Zweigovi hrdinové mi však v těžkých chvílích dodávají sílu i odvalu a já věřím, že snad přece jen doskáču na konec svého šachového pole.

Nastává den konání mé státní zkoušky. Celá roztřesená a se sevřeným žaludkem se vydávám společně se svými spolužáky na fakultu ke zkušební místnosti. Cestou se mi honí hlavou Sokratův výrok: „Vím, že nic nevím.“ Nemám už ale naštěstí čas ani sílu k dlouhým úvahám. Na fakultě nám cizí, přísně vyhlížející profesor důstojně nabízí schránku s otázkami. Téměř bez dechu si losuji jednu z obálek a s tlukoucím srdcem ji otevírám. Při pohledu na otázku z literatury pak málem padám pod stůl. V zadání pro literaturu totiž stojí: „Stefan Zweig – Das Schachspiel“. Nevěřím vlastním očím. Odměnil se mi snad Zweig za to, že jsem jeho knihu nenechala ležet bez povšimnutí?

POETICKÁ EVA SRBOVÁ

DOSTAVNÍK

Jezero. Kolem něj cesta
kamením, blátem dlážděná.
Tajemná úzkost
tiskne a svírá,
stromy jen krčí ramena.

Pochmurno. Nad vodou mlha
skor dotýká se hladiny.
V mrazivém tichu
vtom kdosi pláče.
Zní dětský nářek nevinný.

Pláč sílí. Hledám u přívozu,
obcházím rychle celý břeh.

Nikdo tu není,
snad tamhle v lese –
a mráz mi přeběh' po zádech.

Dostavník. Po lesní cestě
k jezeru tryskem uhání.
Celý je v černém,
chybí mu kočí,
dítě se z něho vyklání.

Pláč ustal. Jen teskné ticho
a mlha stoupá z hladiny.
Uprostřed stojí
dřevěný křížek.
Ach, Bože, nejsme bez viny.

PROCITNUTÍ

Pod skálou s křídly havraními
peří nám píše epitaf.
Hrst darovaných uschlých růží,
vybledlých jak stará blůza,
jak svetr stokrát opraný.
Slunce víc vyšisuje díry
a spálí kusé záplaty.

Příboj se tříští o peřeje
o kámen stokrát omletý.
Je slovem nikdy nevyřčeným,
je touhou, která hledá sny ...
a cíle ...

neshání plátno na košile
ať silon, nebo hedvábí.

Snad jednou malíř sarkastický
nakreslí ruce,
lokty,
klíny,
v nichž překrásné se díry šily ...
Neslyšev prosby,
výtky,
hněvy,
splíny ...

Jen tak si kreslí.
Bez příčiny.

PODZIMNÍ ŘEKA

Syrové ráno.
Řece halí dotekem mléčné prsty líc.
Kohout se skrčil v mlžném chladu
a stáhlým hrdlem v tichém šeru,
v oponě bílé vzbudil zem.

Zdvihnutý závoj.
Zkalená řeka
kohoutím hlasem zlíbaná,
jež spadlé pestré duze Mekkou,
ptáčeti hladí ramena.
Zalknutá ústa.
K letu pějí
vlašťovek hejnům sroceným,
jimž známé bude zítra cizí,
jež v cizím najdou teplý klín.

Nohama těžce rozvážnými,
lenivým krokem tíživým,
dohání slova nevyřčená,
z hladiny vzešlý mlžný dým.
Všechny své vášně ...
Chladná žena.
Dnes listím ověčená
jak zjara vínkem z kopretin.

Pověřím čirým šepot sílí,
pod kabáty se krade splín.
Táhlý vzlyk,
mlžný opar mizí
a s čistou ptačí touhou ryzí
ta uplakaná ranní mžení
odešle zima v zapomnění.
A pod něj smutné řece k snění
nakreslí z peří vykřičník.

SVÍTÁ

Svítá.

Den sedl na větev
a zívá,
zívá...
„Buď pozdraveno,
krásné skřiváncí jitro,“
klaní se větev
a ráno,
vstanuvší z pelíšku,
přátelsky šimrá na břišku.

Svítá.

Labutě mávly pelerínou
a na nebesích ručkou línou
sluníčko shráblo obláčky.
Jitro z nich spíchne za chvíli
pro víly noční košilku
a slušivý krejzlík do fráčku
motýlům,
ptáčkům zpěváčkům.

Svítá.

Den sfoukl z nebe
hned plnou náruč červánků.
Že vybízely ke spánku,
smaží z nich mísu koblížků
slunci pro ranní projížďku.
V korunách,
kde si češe vlasy,
hned zjitra pěkně pochutná si.

Svítá.

Mihly se rybky v peřejích
a krajem zvoní lehký smích.
Smích jitra kdesi ve větvích...
Vždyť šimrají ho na břišku
větve
a vůně koblížků.

KLIDNÉ MOŘE

Moře – a nic.

Jen jedna vlnka.
Jen maják vztyčen na břehu.
Krásný zpěv ustal.
Stesk jej střídá -
pro vlídnou náruč,
pro něhu.

Moře – a nic.

Jen křídla ptačí
oči mi chtěla přikrýt tmou.
Ten dětský pláč...
Být hluchý radši.
Být hluchý,
němý,
oslepnout.

Moře – a nic.

Jen vzlyk a lítost.
Houf supů pluje za slávou.
Nářek a žal,
zoufalý pokus
vydat se mořem za mámou.

Moře – a nic.

Jen za pár vteřin
přestane druhé srdce tlouct.
Snad ještě věří
dítě a máma,
co zapřáhli ji, bezbrannou...

Moře – a nic.

Supi se slétnou,
k oslavě už nic nechybí.
Jen třetí srdce
přestane tlouci.
To moje -
za dvě velrybí...

KDYŽ PLÁČE DÉŠŤ

Když pláče déšť
a nebe slzí z šedé tváře
na úsměvy a na polštáře
náručí zralých jeřabin,
když šeptá s něžným dojetím
své písně v mokřém objetí
o křehké kráse zvadlých růží,
slzy mu kanou do kaluží,
já pláču s ním.

Když pláče déšť,
pavoučkům ubrečenou větou
zacuchá lehké babí léto
a do větví si sedne splín,
když vzlyká trylky osikám
nad zmoklým peřím slavíka,
světluškám smutný suverén
pozháší plamen luceren,
já pláču s ním.

Když pláče déšť
a sklesle stojí ve dveřích
tak provinilý za svůj hřích,
do oken hází teskný stín,
když zjihle s tváří sinalou
utíká z louky na palouk,
pro nevděk za tu dobrotu
spolu s ním buším do plotů
a pláču s ním ...

CO PRO MĚ ZNAMENÁŠ

Na sněhobílou opuku,
jež větrem, deštěm hlazená,
usedl malý skřivánek.

V zobáku žejdlík živé vody,
chce řeku čistit, znavený,
a chladit rány kameni.
Vždyť uvnitř něho srdce tluče –
schované před mrazem,
žářem ...
Nicotné.
Smířené s málem.
V kamenném hnízdě na opuce.

Sám ztěžklý peřím urousaným
stokrát se vznesl,
stokrát spad'.
Pod kopcem ze snů utahaných,
co často do kolen si kleknou,
skořápkou činí neposednou
a křehkou
něžná zvonkohra.
Skřivánčích pírek prstoklad.

Den za dnem.
Další nové ráno.
Sytí, co k hladu odkázáno,
a léčí, co pro těžký splín
mělo být navždy nemocným.

Zapíná bolest na knoflíky.

Svítá mi s Tebou, lásko.
Díky.

HEJ, SLOVANÉ!

Eva SRBOVÁ

Předjaří. Monotónní líný tamtam plačících sněhových závějí, odlesky slunečních paprsků, prodírajících se vší silou zpoza černých mraků, na skleněných tabulkách oken a lehké kosí unavené škobrtnutí uprostřed podvečerního nocturna na sklonku celodenní písně. Také on už pár dní v nezvykle teplém únoru nesměle vítá jaro.

Ospale zívnu a složil hlavu pod křídlo temné jako noc, jež se právě chystá zaklepat na dveře. Vstupuje bez vyzvání, jista si úspěchem neodbytných.

Z věže na nedalekém náměstí odbila šestá. Křišťálově čisté stříbrné tóny zvonu si jako na křídlech bezstarostně letí vzduchem a křehce padají po zdech domů i sloupech podloubí až ke kočičím hlavám chladného dláždění. Samy čas neřeší, vteřina pro ně zůstává vteřinou bez ohledu na roční dobu, jasně a přesně ohraničenou a neměnnou. Do tepla vyhřátých lidských příbytků však nesou cosi tajemně svátečního a vznešeného, a přece tak strašně známého a obyčejného. Stmívání, když se únor láme v půli a zima má pomalu jednu nohou nakročeno do hajan, je plně očekávání brzkých jarních rán.

Z kuchyně se line od sporáku vůně večeře, spolehlivého poutka lidských myslí, odkládajícího na věšák v předsíni jindy tak všudypřítomné malichernosti a problémy a smrskávajícího sebevětší starosti do mírek titěrnosti. Laskavou maminkovskou péčí opatrovává žaludky přítomných a ladí struny duší mrzoutů do vlídného a spokojeného andante úsměvů. Vždyť od bříska k tváři je tolik blízko!

„Už to bude?“ nahlédl mi přes rameno nepřehlédnutelně potěšený budoucí strávník.

„V klidu si to dokoukej,“ zvedla jsem letmo oči od kastrolu.

A tak se z haly ozvalo zklamané zavržení otomanu pod těžkým dosednutím hladového muže.

„Hlavní pro vztah je, aby byl muž dobře nasycen,“ zní mi hlavou moudrá rada slavné Magdaleny Dobromily, a tak se mezi kořenkami počínám pít po dobromysli. Leč ouha! Česká kuchyně 21. století se natolik liší od dob paní Rettigové, že ono utěšitko myslí i půnebí nezná.

Mírně kleslá na duchu vyjímám pomalu z poličky skleničku s oreganem a chabě se utěšuji mdlou nadějí, že žaludek si s názvem bylinek a koření jistě těžkou hlavu nedělá. Stín sklíčenosti z vytracení tak malebného slova z běžné mluvy to však nezaplašilo. Dobromysle v zemi medem a strdím oplývající zkrátka přestaly růst.

„Čeští farmáři se chystají protestovat...“ slyším z televize. Vařečka mi na vteřinu strnula v ruce, to jsem se zaskočeně v duchu ujistila, kde domov můj. Tak se ti naši historikové zase spletli, představuji si hromadné prepisování učebnic dějepisu a opravy zlidovělého rčení o „sedlácích u Chlumce“ i známé písničky. Pravda, při popěvku „Farmář, farmář, farmář, ještě jednou farmář, farmář, farmář, farmář je velký pán...“ mi trochu zatrnulo. A nejen proto, že o panském životě současných českých zemědělců lze s úspěchem pochybovat.

Ještěže se konečně blíží jaro, nadchla jsem se pro lepší náladu. Březen...

**„Pozdravte ještě jednou zimu,
skloňte se k sněhu tajícímu.
Kus jara už k nám padlo z výšek:
podléška, modrý větrníček.**

**v den již se rozednívajcí
dívá se po matčině tváři.**

**Otvírá očka ještě spící,
jako když dítě na polštáři**

**A ta, jež nemůže se vynadívat,
musí se smát a počne zpívat,“**

šeptl mi znenadání do ucha pan Seifert. Každé slovo hřeje něžným dotykem jako jarní sluneční paprsek. Proniká srdcem i bílou závějí. A rázem ze zbytku sněhu v květináči na

parapetu vystrčila štíhlý zelený lístek první letošní sněženka. Teď, se setměním?! Někdy má slovo čarou moc.

Zprávy vystřídala reklama a upoutávky na příští pořady.

„Zítřka má svátek Valentýn a všichni zamilovaní,“ hlásí nám z obrazovky rozjařeně moderátorka. Provinile připouštím, že medvídko s nápisem „I love you“ jsem svému milému letos ještě nekoupila. Pro mou obhajobu snad lze namítnout, že on by o něj stejně nestál. Je totiž nemoderním starosvětským zabeďněncem a miluje první máj s českým líbáním se pod rozkvetlou třešňou či jabloní. A moje v tomto směru pábitelsky otevřená duše se ráda nebrání.

Pozdní večer, první máj, večerní máj je u nás lásky čas. Když hrdliččin zve ku lásce hlas, kde borový zavání háj. Když svou lásku slavík růži pje a růžinu jeví vonný vzdech... Nebo ne?? Zdá se mi, že medvídek na mě z obrazovky káravě zahrozil prstem. Aby ne, ty pošetilá romantičko, vynadala jsem si v duchu, in je přece být trendy. K čertu s rozkvetlými větvemi a sentimentálními verši! Dnes je k lásce zapotřebí únorový mráz.

Jenže v tomhle si asi ani jeden z nás nedá poradit a tak se dál nepoučitelně těšíme na květen s vůní šerfu. Dál nejspíš budu v únoru nezúčastněně míjet libivé módní komerční výstřelky, které kdo nemá, jako by nebyl. A trnout hrůzou, jestli někoho velmi moderního nenapadne v opojení pokrokem strhnout na Petříně zastaralou Máchovu sochu, když jeho Máj je už tolik vyčpělý. Milenci se pak mohou scházet pod nově vztyčeným Svatým Valentýnem.

Nebe zatím docela ztemnělo do sametu a v její plesové velké večerní si s měsícem protřely rozespálé oči i první dnešní hvězdy. Ochladilo se a sníh přestal tát. Jen z parapetu, z toho malého, zastrčeného koutku se sněženkou, stále sotva slyšitelně odkapávají sněhové vločky, přetvářené do nového života průzračných krůpějí vlídným pohazením pana Seiferta.

Můj manžel zatím zapnul „dévéděčko“, aby do večere shlédli oblíbenou pasáž výslechu Švejka na putimské četnické stanici.

„Hej, Slované, ještě naše slovanská řeč žije...“ Notují si bujaře pánové Marvan, Hrušínský a Mrázek.

„Večeře!“ volám poněkud necitelně do vedlejší místnosti. Zdá se mi, že přehrávač byl vypnut jen s přemáháním.

„Chcete být in? Cool? Trendy?... Tak zavolejte své Avon Lady... Diskuze se bude týkat ratingu České republiky... Pořad moderuje... Připravte si tyto ingredience...“ zaševelily ještě lépe krásky na několika letmo přepnutých programech, než kouzelná bedýnka jediným stiskem ovladače konečně zmlkla.

Ach, ne, ne, pane Werichu, povzdechla jsem si a troufale poopravila klasika, nejen šaty, i jazyk dělá člověka.

A tu jako by mistr Jan W. za mými zády smutně dosedl na židli. Uchopil pomalu kořenku a sklesle pohlédl na nápis „Oregano“. Cosi si zabrumlal ve vousech o novodobých odpustcích, načež za vlastní citací „nikdy nic nikdo nemá míti za definitivní“ zklamaně pronesl: „Tak tady se asi nenajím.“ Vrátil lahvičku na místo a zmizel. Možná hledat českou kuchyni někam jina. No, nevím, jak dnes pochodí...

Můj milovaný zasedl k prostřenému stolu a s přáním dobré chuti jsme se pustili do večere. Najednou, úplně bezděky uprostřed jídla, беру do ruky skleničku s kořením a pomyslými otisky prstů mistra Wericha. Propiskou škrtnám nápis „Oregano“ a nad něj krasopisně píšu „Dobromysl“. Ať si je třeba klidně dál v Čechách vyhuben, u nás v kuchyni roste, kvete a voní. Podobně jako první máj.

ČAJ pro chvíle pohody

č.26 , listopad 2008, ročník VII

Vydáno 5. listopadu 2008 v Nové Pace

Redakce: Václav Franc, K Hájku 1724, 509 01 Nová Paka

Grafická úprava titulní strany Jozef dŘevník Borovský

Interní tiskovina LISu

TEXTY NEPROŠLY JAZYKOVOU ÚPRAVOU!